

Предговор от Нийл Геймън

През осемте години, в които Тери Пратчет вече не е между живите, наблюдавах от първа ръка как живият човек, когото познавах, се превърна в своеобразна легенда. Доколкото мога да преценя, в обществената представа за него Тери е една лъчезарна, нежна, мъдра душа с искрящ поглед и благородна осанка, един чувствителен възрастен другар, който съумява да събуди желание да бъде приобщен към хора с най-различни убеждения, защото, разбира се, техният Тери би се съгласил с тях, та нали те самите обичат неговите книги? И не мога да се отърся от усещането, че този полумитичен Тери, подобно на Мерлин, но въоръжен с остроумни закачки вместо магически жезъл и с леко по-къса брада, има толкова право да съществува в обществената представа за него, колкото и всеки друг Тери Пратчет.

Той е по-голям веселяк от онзи Тери, когото помня аз, значително по-малко избухлив, много по-малко вероятно е да споделя мнения, с които не си съгласен (който и да си ти, който четеш това, в каквото и да вярваш, аз те уверявам, че истинският Тери поддържаше поне едно мнение, от което щеше да се изчервиш от неудобство и да си кажеш: „О, стига де, не може наистина да мислиш така!“); той е уравновесен и винаги мил. Истинският Тери Пратчет със сигурност беше симпатяга, но не винаги. Тери Пратчет си имаше, както пръв щеше да ви каже самият той, своите настроения. Дори аз – а на мен все още ми липсва истинският човек, когото си спомням – от време на време съм благодарен за новия, редактиран, полулегендарен Тери Пратчет: двамата с него рядко

имаме разногласия относно работата ми по „Добри поличби“ например и през повечето време Тери в общи линии ми дава своята благословия да правя онова, което сметна за правилно. (След като уточнихме това, понякога всъщност имаме разногласия – или поне има моменти, когато Тери в моята глава много ясно казва какво трябва да направим и то не е онова, което бих искал да направя аз, и след това аз въздъхвам и правя онова, за което съм почти сигурен, че би искал Тери, вместо да направя онова, което вероятно щях да направя сам.)

Понякога, когато се замисля за Тери, ми липсват части от историите, които Тери би ми разказал – или дори би ми показал, – а те никога не са били публикувани. Сигурен съм, че щяха да бъдат на твърдия диск, който беше смазан от парен ваял след смъртта му. Фрагментът от историята за майката на Ринсуинд например. Или онзи откъс за Помийните гмуркачи от романа „Подвижни образи“. Някога са съществували, но сега до един са изчезнали, смачкани на късчета, битове и байтове, нищо повече от парченца и фрагменти от метал, силиций и стъкло.

Когато Роб Уилкинс, представителят на Тери на този свят, ми се обади и ми каза, че една цяла съкровищница от разкази на Тери Пратчет е била открита от гениални и упорити детектористи, преровили купища вестникарски архиви, аз не бях сигурен какво точно да си помисля.

А после прочетох разказите. И се усмихнах.

Чудех се обаче, докато ги четях, какво щеше да каже Тери за факта, че тези истории са били открити и представени на света. И после си дадох сметка – защото хората са сложно устроени същества дори когато не са полулегендарни личности, – че това вероятно щеше да зависи от конкретния Тери и от конкретния момент от неговата кариера, в който се намира.

Младият Тери Пратчет, който ги е написал, би се гордял с тях – това е сигурно. Очевидно се е трудил усилено върху тях. Веднъж ми каза, че един журналист трябва да мисли като обирджия – да разбие стъклото, да грабне каквото може и да изчезне в нощта. Тези разкази са такива: той е разполагал с определено пространство върху страницата от вестника, което означава определен брой думи, които да напише – нито по-малко, нито повече, – и той е бил твърдо решен да започне, изгради и завърши историята си в рамките на последната му отпусната дума. Да те плени възможно най-бързо и да не те пусне до самия край.

Той не е хуморист, все още не, и определено не е разпаденият сатирик, в когото ще се превърне. Онзи Тери Пратчет, който е написал тези разкази, е журналист, който смята, че дълбоко в себе си е автор на научна фантастика дори да не пише това в момента. (Когато се срещнахме за първи път, той ми каза, че е автор на научна фантастика. Аз му повярвах.) Този Тери е човекът, написал „Тъмната страна на слънцето“ и „Страта“, смесвал любимите си образи от Лари Нивън и Айзък Азимов, решен във всяка книга да изгради своя собствена вселена от нулата, но все още не е сигурен какво ще прави с нея.

От друга страна и в по-голямата си част, действието в разказите в тази книга се развива тук и сега. Или поне полутук и полусега. И те са също така, в по-голямата си част, забавни и фантастични. По-скоро носят усещането за предшественици на Света на Диска (или дори света на „Добри поличби“), отколкото за двата научнофантастични романа на Тери.

Това е една от най-големите трудности в работата на писателя – да израсне в публичното пространство. Тери е имал нужда да бъде публикуван. Той не е имал време, което да

прекара в усъвършенстване на уменията си насаме. Самоличността на Патрик Киърнс му е позволила да пише художествена литература, да усвои занаята си, да открие, както подозирам, какви неща обича да измисля и да пише. В хода на тези двайсет разказа той изпробва голям брой похвати: в „Как започна всичко...“ например използва този за пещерняците като нас самите, изобретатели на неща – похват, който Тери е срещал в една от своите любими книги, „Еволюционният човек“ на Рой Луис; докато историите за Блекбъри използват един специален британски стил на хумор, който съм склонен да приписвам на Норман Хънтър, автор на „Професор Брейнстоум“ – достъпен за децата, но изпълнен с кратки остроумия, подхвърлени за възрастните. И в хода на всички тези истории ние наблюдаваме как младият Тери Пратчет се превръща в Тери Пратчет. Срещаме познати фрази, познати имена, както и много моменти, в които наблюдаваме стила на Тери Пратчет, преди да кристализира напълно.

Кога един млад писател се превръща в писателя, когото обичаш? Със сигурност „Приключението с ключовете“ е абсолютен прототип на Света на Диска на Пратчет, въпреки че Моркпорк все още не е открил своя Анкх – и когато чета този разказ, аз се чувствам като изкуствовед, който се натъква на ранна версия на прочута, позната и любима картина. Променете няколко второстепенни подробности и „Приключението с ключовете“ би могло да се използва като шаблон за „Цветът на магията“.

Подозирам, че Тери Пратчет от средата на своята творческа кариера, който е изграждал Света на Диска и е усъвършенствал занаята си, би бил леко смутен от преоткриването на тези истории. Историите на Патрик Киърнс биха го отклонили от верния път.

ПРЕДГОВОР ОТ НИЙЛ ГЕЙМЪН

А сър Тери Пратчет, писателят в последните си години? Какво би казал той за идеята тези разкази да бъдат открити и публикувани?

Мисля, че щеше да се зарадва на възможността да очарова своите почитатели и да заинтригува изследователите на творчеството на Пратчет. (Между другото, бих искал да вметна, че според мен нямаше да остане доволен от съществуването на изследователи на творчеството на Пратчет.)

Мисля, че щеше да се гордее с младия журналист, който ги е написал, и че когато ги препрочете, може би дори би се подсмиввал, забавлявал или вдъхновил от нещо, което по-младият той е написал, скрит зад непроницаем псевдоним и заровен в прашните архиви на *Western Daily Press* – защото младият Тери е бил сигурен, винаги, винаги, винаги.

Нийл Геймън
Май 2023 година